

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان

برنامه‌ی آمایش استان زنجان

«سنتز»

نویسنده

دکتر محسن کلانتری

(عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی)

سرشناسه	: کلانتری، محسن، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: برنامه‌ی آمایش استان زنجان «سنتز» / محسن کلانتری؛ به سفارش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۵۲۸ ص.: مصور، جدول، نمودار (رنگی)، نقشه (رنگی).
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۰۳-۲۴۱-۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه ص.: ۵۲۵ - ۵۲۸.
موضوع	: آمایش سرزمین -- ایران -- زنجان (استان)
موضوع	: Reclamation of land -- Iran -- Zanjan (Province)
شناسه افزوده	: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان
شناسه افزوده	: سازمان برنامه و بودجه
شناسه افزوده	: Sazman Barnameh va Budje
رده‌بندی کنگره	: ۳۹۵
رده‌بندی دیویی	: ۳۰۷.۲۰۹۵۵۳۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۶۰۵۵۱۷۶

برنامه‌ی آمایش استان زنجان (سنتز)

نویسنده: دکتر محسن کلانتری (عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی)

به سفارش: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان زنجان

نوبت چاپ: اول

سال انتشار: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۵ نسخه

قیمت: ۱/۶۰۰/۰۰۰ ریال

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: زنجان، بلوار دارالقرآن، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی زنجان

تلفن: ۰۲۴-۳۳۱۴۹۱۱۱ دورنگار: ۰۲۴-۳۳۱۴۹۱۰۹ کدپستی: ۴۵۱۳۸-۶۹۹۹۸

پست الکترونیک: info-zn@mpo.ir وبگاه: www.mpo-zn.ir

پیشگفتار

آمایش سرزمین برنامه‌ای بلندمدت برای سازمان‌دهی بهینه‌ی زندگی انسان و فعالیت‌های او در فضای جغرافیایی و دربرگیرنده‌ی اصول بنیادین نیل به توسعه‌ی پایدار است. این برنامه مجموعه‌ی اهداف، راهبردها، سیاست‌ها و برنامه‌های اجرایی را دربر می‌گیرد که به‌وسیله‌ی بخش دولتی، خصوصی و تعاونی در ابعاد مختلف طبیعی، انسانی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و کالبدی مطابق با جهت‌گیری‌های کلان ملی تدوین و به اجرا گذارده می‌شود.

هدف آمایش سرزمین، سازمان‌دهی فضای جغرافیایی برای حفظ و بهره‌برداری خردمندانه از پهنه‌ی سرزمین است که بر پایه‌ی مزیت‌های محیط طبیعی و انسان‌ساخت با رویکردی سیستمی، جامع و یکپارچه در چارچوب توسعه‌ی پایدار انجام می‌گیرد. در این برنامه جنبه‌های مختلف زندگی و فعالیت‌های انسانی و عدم تعادل‌های موجود در عناصر تشکیل‌دهنده‌ی فضای جغرافیایی مطالعه شده و امکان تحقق توسعه‌ی فضایی همه‌جانبه و پایدار فراهم می‌شود؛ نکته‌ای که در بیش از پنجاه سال گذشته‌ی برنامه‌ریزی کشور کمتر بدان توجه شده است.

اندیشه‌ی آمایش سرزمین در ادبیات برنامه‌ریزی کشور سابقه‌ای چندین ساله دارد. نخستین بار در گزارش مؤسسه‌ی مطالعات و تحقیقات اجتماعی دانشگاه تهران به سال ۱۳۴۵ بحث آمایش سرزمین در پهنه‌ی جغرافیایی کشور مطرح شد، سپس در سال ۱۳۵۱ مهندسین مشاور ستیران طی یادداشتی با عنوان «بررسی‌های آمایش سرزمین را ارائه کردند، به دنبال آن با تأسیس مرکز آمایش سرزمین در بهمن سال ۱۳۵۳، قرارداد مطالعات آمایش سرزمین در خردادماه ۱۳۵۴ بین سازمان برنامه‌وبودجه وقت و مهندسین مشاور ستیران منعقد شد. گزارش این مطالعات در سال‌های ۱۳۵۵ و ۱۳۵۶ انتشار یافت. هرچند با پیروزی انقلاب اسلامی اجرای این مطالعات متوقف ماند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و سبق این چهار و هشتم قانون اساسی توجه به توسعه‌ی متعادل و متوازن کشور مورد تأکید دوباره قرار گرفت. بر اساس این اصل، بهره‌برداری از منابع طبیعی و استفاده از درآمدهای ملی در سطح استان‌ها و توزیع فعالیت‌های اقتصادی میان استان‌ها و مناطق مختلف کشور باید به گونه‌ای باشد و هر منطقه به فراخور نیازها و استعداد خویش، سرمایه و امکانات لازم داشته باشد، در این راستا از ابتدای دهه ۱۳۶۰ مطالعات پایه آمایش سرزمین به‌وسیله‌ی دفتر برنامه‌ریزی منطقه‌ای سازمان برنامه‌وبودجه انجام پذیرفت که نتایج این مطالعات در سال ۱۳۶۲ در چندین مجلد منتشر شد. در همین ارتباط و برای عملی ساختن اجرای اصل چهار و هشتم قانون اساسی، تهیه طرح آمایش سرزمین به عهده‌ی دولت نهاده شد. بر این اساس و مطابق لوایح و مواد قانونی ازجمله برنامه‌های توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و ضوابط ملی آمایش سرزمین مقرر شد تا مطالعات آمایش سرزمین با سه رویکرد بررسی تأثیر دگرگونی‌های جهانی، منطقه‌ای و داخلی، تعمیق نگرش بلندمدت و پایدار در راهبردهای توسعه‌ی کشور و تهیه‌ی طرح‌های ویژه از نظر موضوعی و یا محدوده‌های جغرافیایی انجام شود. همچنین تأکید شد تا سازمان‌دهی مطالعات آمایش سرزمین به‌گونه‌ای صورت پذیرد که برنامه‌های توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور و برنامه‌ریزی میان‌مدت توسعه‌ی کشور سند آمایش را نیز پوشش دهد. به همین منظور طبق ماده ۱۲ ضوابط ملی آمایش سرزمین، دستگاه‌های اجرایی کشور موظف شدند تا در چارچوب دستورالعمل‌های مطالعاتی که سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارائه می‌نماید، مطالعات بخشی، فرابخشی و منطقه‌ای آتی خود را با رویکرد آمایش سرزمین انجام دهند.

بنا به مراتب یادشده و با عنایت به جایگاه ارزشمند برنامه‌ی آمایش سرزمین در نیل به توسعه‌ی پایدار و به‌منظور برقراری هرچه بیشتر و بهتر عدالت فضایی در کشور و ارتقای سطح و کارکرد نظام برنامه‌ریزی کشور، هم‌زمان با سایر استان‌های کشور مطالعات

تدوین برنامه‌ی آمایش استان زنجان با هدایت مرکز ملی آمایش سرزمین به عهده‌ی مسئولین و دست‌اندرکاران اجرایی استان نهاده شد و موضوع در دستور کار شورای برنامه‌ریزی و توسعه، کارگروه آمایش، آمار، محیط‌زیست و توسعه‌ی پایدار استان قرار گرفت. بر اساس سازوکار اجرایی مصوب و با توجه به شرح خدمات و راهنمای انجام مطالعات، دستگاه‌های اجرایی استانی مسئول مطالعه بخش یا بخش‌هایی از این مطالعات گردیدند. افزون بر این به‌منظور ارتقای سطح مطالعات و استفاده از تجارب علمی متخصصین دانشگاهی، گروه خدمات مشاوره دانشگاه زنجان در قالب سازوکار مصوب شورای برنامه‌ریزی و توسعه‌ی استان، هدایت‌گر این مطالعات شدند. بخش نخست مطالعات با وجود تصمیمات دولت نهم و انحلال سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی در استان ادامه یافت و به انجام رسید. پس از وقفه‌ای کوتاه بخش دوم نیز مبتنی بر شرح خدمات ارائه‌شده از سوی شورای ملی آمایش سرزمین تدوین گردید. مجموعه مطالعات برنامه‌ی آمایش استان زنجان و نوشتار حاضر حاصل کار جمعی و نتیجه هم‌افزایی تمامی مسئولان و کارشناسان محترم دستگاه‌های اجرایی استان و گروه خدمات مشاوره دانشگاه زنجان است.

بی‌شک این مجموعه، بازنه‌شمارکت، حمایت، درایت و همدلی بانیان اصلی طرح به‌ویژه مسئولان و کارشناسان محترم سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان و دیگر مدیران و کارشناسان دستگاه‌های اجرایی استان و همکاران دانشگاه زنجان که در اجرای این طرح سهیم بوده‌اند به ثمر نمی‌رسد. بدین وسیله از تلاش و زحمات این عزیزان صمیمانه قدردانی می‌شود. جا دارد از جناب آقای دکتر محسن کلانتری مدیر محترم گروه خدمات مشاوره دانشگاه زنجان در تدوین برنامه‌ی آمایش استان و سایر همکاران ایشان تقدیر و تشکر نمایم.

امید است نتایج این مطالعات در تصمیم‌گیری مناسب‌تر و صحیح‌تر برنامه‌ریزان و دست‌اندرکاران توسعه‌ی استان زنجان مفید واقع شود و سبب دگرگونی‌های اساسی و مطلوب برای توسعه همه‌جانبه و پایدار در این بخش از سرزمین عزیز ما باشد.

دکتر شهرام طهماسبی

رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی

استان زنجان